

Spis treści

Wstęp	7
1. Wprowadzenie do historii prasy i <i>newsa</i>	9
Początki gazet. Wynalazek druku i rozwój prasy w epoce nowożytnej. Pojawienie się nowoczesnej idei <i>newsa</i> .	
2. Definicje <i>newsa</i>	21
Definicje dziennikarskie w kręgu anglo-amerykańskim. Definicje naukowe. Najnowsze definicje <i>newsa</i> . Podział koncepcji <i>newsa</i> na: przedmiotowe, podmiotowe, funkcjonalne, konstruktywistyczne i epistemologiczne.	
3. Aksjologia <i>newsa</i> . Teorie <i>wartości informacyjnych</i>	46
Czym są <i>wartości informacyjne</i> ? Rodzaje i taksonomie. Koncepcje m.in. Galtunga i Ruge, Harcupa i O'Neill oraz Bednarek i Caple. Rola <i>wartości informacyjnych</i> w selekcji <i>newsów</i> . Subiektywne, obiektywne i intersubiektywne podejście do <i>wartości informacyjnych</i> . Historia <i>wartości informacyjnych</i> .	
4. Teoria <i>gatekeepingu</i>	87
<i>Gatekeeping</i> a selekcja informacji. Taksonomia teorii <i>gatekeepingu</i> . Wpływ koncepcji Pameli Shoemaker na rozwój teorii <i>gatekeepingu</i> . Kryteria selekcji informacji – podsumowanie.	
5. Teoria <i>framingu</i>	105
Definicje ram i ramowania. Status ram i ich rozpoznawanie. Rodzaje ram <i>newsa</i> . Przykłady zastosowania <i>framingu</i> . Teoria <i>framingu</i> a teorie <i>wartości informacyjnych</i> , <i>agenda setting</i> i <i>primingu</i> .	
6. Paradygmat <i>newsa</i>	122
Pojęcie paradygmatu <i>newsa</i> – definicja i historia. Rozpad tradycyjnego paradygmatu.	
7. Spór o obiektywizm	126
Narodziny obiektywizmu w dziennikarstwie. Przyczyny i rodzaje obiektywizmu. Krytyka i obrona koncepcji obiektywizmu dziennikarskiego. Nowe modele obiektywizmu.	
8. Tabloidy. Procesy tabloidyacji mediów. Tabloidyacja <i>newsa</i>	164
Definicja pojęcia „tabloid”. Początki tabloidów i ich odmiany. Procesy tabloidyacji. Infotainment. <i>Newszak</i> i makdonaldyzacja dziennikarstwa. Dyskurs o tabloidach i tabloidyacji.	

9. Dyskurs o dyskursie <i>news</i>	188
Czym jest dyskurs? Dyskurs <i>news</i> w teoriach van Dijka, Fairclougha, Bella, Bednarek i Caple.	
10. Dyskurs o kryzysie i „końcu” dziennikarstwa	205
Kryzys tradycyjnego paradygmatu dziennikarstwa. Zanik tradycyjnej roli prasy. Dyskurs o nowych mediach. <i>Fake news</i> – pojęcie, historia, koncepcje. Przyszłość dziennikarstwa.	
Wnioski końcowe	231
Aneks	233
Przegląd polskiej literatury medioznawczej o teoriach <i>news</i> .	
Bibliografia	241
Indeks nazwisk	265

Wstęp

Kultura dziennikarska w Europie Zachodniej i w Stanach Zjednoczonych opiera się przede wszystkim na jednym z najstarszych gatunków dziennikarskich, jakim jest *news*. Dynamiczny rozwój tego gatunku przypada na okres od połowy XIX wieku, kiedy w Stanach Zjednoczonych pojawił się swoisty rodzaj prasy, tak zwana prasa groszowa (*penny press*). Obecnie istniejące formy *news*a przeszły długi proces ewolucji gatunkowej, mimo że wiele elementów znanych już w starożytności przetrwało do naszych czasów. Pojęcie *news*a, jego przemiany i teorie dotyczące *news*a są przedmiotem analizy w kontekście trwającego od ponad stu lat dyskursu o *news*ie, odnoszącego się do genezy, definicji, funkcji i znaczenia *news*a w życiu społecznym, politycznym, głównie w kulturze Zachodu. Termin *news* był używany przez badaczy najczęściej w odniesieniu do jego odmiany prasowej i w ten sposób będzie na ogół traktowany w niniejszym opracowaniu.

Autor opracowania jako główny cel badawczy wyznaczył analizę głównych teorii *news*a, które zdominowały debatę medioznawczą wśród naukowców z kręgu kultury anglosaskiej lub publikujących w języku angielskim (politologów, socjologów i medioznawców, a także wśród dziennikarzy) w takich kwestiach, jak: historia i definicje *news*a; kulturowe, polityczne, społeczne i organizacyjne podstawy teorii *wartości informacyjnych* i *gatekeepingu* (selekcji informacji); funkcje i psychologiczne uwarunkowania procesów ramowania wiadomości; teoria dyskursu *news*a; kulturowe i ekonomiczne uwarunkowania procesów tabloidyzacji i rola infotainmentu w przekazach informacyjnych; kwestie obiektywizmu (zagadnienia ontologii, epistemologii i etyki *news*a) oraz refleksja nad zmianami, jakim podlega paradygmat *news*a w związku z pojawieniem się nowych technologii oraz nowych form komunikacji międzyludzkiej i medialnej, w której odbiorca z konsumenta wiadomości staje się prosumentem, a zarazem nowym medium. Całość wieńczę rozważania o przyszłości *news*a i kierunkach rozwoju dziennikarstwa.

Naszycowane wyżej zagadnienia zostały poddane analizie w dziesięciu rozdziałach książki. Z uwagi na przyjęte przez autora założenie, że kolebką nowoczesnego dyskursu o *news*ie są Stany Zjednoczone i Wielka Brytania, prace naukowców z tych krajów uzupełnione publikacjami w języku angielskim autorów pochodzących m.in. z Australii, Indii, Izraela, Belgii, Holandii, Nie-

miec i Skandynawii, tworzyły podstawowy korpus badawczy – źródło refleksji i wniosków sformułowanych w niniejszej pracy. Przedmiot zainteresowania stanowiły książki, monografie, artykuły czy krótkie wypowiedzi medialne, które były w literaturze zachodniej najczęściej cytowane lub/i wywarły największy wpływ na dyskurs teorii *news*a. Kryterium lingwistyczne (wybór prac w języku angielskim) zostało zweryfikowane w toku procedury badawczej, albowiem literatura medioznawcza, socjologiczna, politologiczna czy filozoficzna, w której poruszane są wyżej wymienione tematy i zagadnienia, należy przede wszystkim do angloamerykańskiego kręgu językowego i kulturowego. Nacisk w pracy został położony na *news* prasowy, zgodnie z przyjętym założeniem, że *news* radiowy, telewizyjny i *news* online są pochodne wobec prasowego, stanowiąc jego modyfikacje w zakresie adaptacji technologicznych.

Pojawiające się teorie i zagadnienia związane z *newsem* były analizowane w dwóch płaszczyznach – w płaszczyźnie diachronicznej i synchronicznej, oraz za pomocą dwóch podstawowych metod: analizy treści (przede wszystkim jakościowej, ale z domieszką komponenty analizy ilościowej) i analizy dyskursu, rozumianego jako analiza tekstów w kontekście (medialnym, społecznym, politycznym, filozoficznym, itd.). Celem tych analiz było określenie głównych tendencji rozwojowych w teoriach i koncepcjach *news*a, ukazanie związków przyczynowo-skutkowych, jakie między nimi istnieją i osadzenie ich w szerszym kontekście społeczno-politycznym i historycznym. Hipotezą badawczą była idea, że w zachodniej kulturze *news*a istnieją ściśle powiązania pomiędzy myślą społeczno – polityczną i demokracją liberalną a teoriami *news*a, które wyrastały na gruncie pewnego porządku kulturowego (filozoficznego, politycznego, społecznego, ekonomicznego, itp.).

Przegląd najważniejszych stanowisk omówionych na podstawie anglojęzycznej literatury medioznawczej uzupełnia Aneks, w którym przedstawiona została polska literatura medioznawcza odnosząca się do analizowanych teorii, koncepcji i zagadnień. Należy jednak podkreślić, że rozumienie pojęcia *news*a w polskim medioznawstwie nie jest tożsame ze sposobami rozumienia tego pojęcia w literaturze zachodniej. Całość opracowania wieńczy indeks nazwisk.

Autor chciałby zaznaczyć, że w niniejszej książce, opartej na własnych badaniach wspomnianych zagadnień, znalazły się również fragmenty artykułów wcześniej publikowanych przez autora w czasopiśmie naukowych i monografiach. Jednakże w każdym przypadku zostały one poddane ponownej analizie, uzupełnione i rozszerzone o nowe wątki i zredagowane zgodnie z całościową ideą publikacji, stanowiąc oryginalny wkład do badań koncepcji i teorii *news*a.